

Jebran Halyl Jebrana yüzlenme / poema

Category: Kitapcy, Poemalar

написано kitapcy | 24 января, 2025

Jebran Halyl Jebrana yüzlenme / poema JEBRAN HALYL JEBRANA
YÜZLENME

Barmykam diýýän käte,
geldimmikäm jahana
gelen şekilli?
Gitsem – gädilip ýerim,
bilinermi gidenim?

Barmykam men jahanda,
geldimmikäm är deýin?
Agyr günde, gaflatda
mydar bolup ilime,
tümlük içre ys bolup,
ýandymmykam är deýin?
Ýa gezdimmi ýymsaryp,
ýalandan cydan bolup,
ilim sermenende gaflat tümünde?!

Barmykam men aslynda,
atadan gana gelip,
eneden jana gelip,
ýagty jahana gelip,
sap-sap gelip, sap-sap geçenler ýaly,
göni geçip barýan bolsam bildimmi?!

Gelenim, eglenenim,
ýol başında ýorulanym, ýadanym,
ýollar diýip ýatanym,
ýollar diýip turanym,
a soñ bolsa ýol ýorgudyn kylanym
bilinjekmi?!

Soñ bir gün men bolup
ýá meni idäp,
geçen ýollarymdan ýol salyp,
ýadap,
meniň iglän ruhum deýin,
dertdeş, dertli yzlap,
derman agtaryp,
meni diýip gelinjekmi?!

Barmy men aslynda,
ýok bolsam heniz,
ertede-birigünde,
şatlyk-şagalaňynda,
jezada-süýreginde
boljakmykam bir,
ýa bolmajakmykam,
bellimi başdan,
galkynanyň asman,
göterlenim gök,
tutarlarmy adym
yzlap Arkaçdan?!

Aslynda, munda bar bolmagyň ýoly nirede, kaýda?
Haýsy dagda, haýsy derede, haýsy jülgede? Nädip tapmaly o
ýoly?...
Belki-de, bar bolmagyň ýoluny sen aýdarsyň, Jebran?
Ýer bilen gögüň arasy adamdan doly, ýöne adam az.

Men özüm ýaly kän mönlüğüň däl-de, sen ýaly azlygyň ýesiri,
Jebran!

“Sen kör, men bolsam kerem, lalam, şoñ üçinem el-ele bereli-de,
bir-birege düşünjek bolaly» – muny sen edil maňa diýen dälsiň.
Ýöne şonda-da bir-birege düşünjek bolaly, başga alaç ýok...

Jebran,
gördüm gözden akan ýaşyň,

paýhasyňa urup juwan başymy.

Jebran,
akyl aýlagynyň aşygy,
seni gözläp kän garandym daşymy.

Jebran,
jowrandym men, ýandym ýalnyňa,
bişdim ataşyňa, gelip alnyňa.

Göýä ot agtaryp uçan perwana,
nura aşyk bolup geldim alysdan.

Amerika nire,
nirede arap,
dertli haçan duş gelipdir dermana,
nirde Türkmenistan,
tebt alyp ýanyp,
Ýowşan nirde duş bolupdyr Jebrana?!. .

Belket, bizi ruh sataşdyrandır, ruh duşurandır?

Ýerdäki hudaýlar duş eýländir, seniň hudaýlaryň, eý,
hudaýsyz Jebran! "Men – söýginiň ýolbeledi,
men – kalplar üçin şerap, men- ýüregiň höregi...»
"Men – ykbalyň özi: şu gün gurýan, ertir bolsa ýumurýan.
Men hudaý: jan berýän hem jan alýan...» – Bu seň özüň, Jebran!
Men bolsam hiç kim, şoñ üçinem aç galdym, kän horukdum.
Maňa kalp şeraby ýetmedi, ýürek höregi ýetdirmedi.

Ýolbeletsizem kän horlandym. Azaşdym.

Daşdan aýlanyp gelmeli bolum. Giç geldim.

Şol aýlawly ýolda, agyr ýolda göýdügen adamlara duşdum.

Olar agyr ýolda galanlaryny menden gördüler.

Meniň geçip gaýdanymy, özleri ýaly göýdüğip galmanymy halamadylar.

Olar men hiç hili göýdügen däldir öýdüp ynjadylar.

Ýöne men olardan baş beter göýdüğipdim.

Şoñ üçinem maňa ýolda galmak bolanokdy.

Şoñ üçinem men hökman menzile ýetmelidim.

Ýogsa göýdügen göwnüm o dünýe-bi dünýe näzra boljakdy.
Üstesine, özümden gaýry meň göwnümi görjegem ýokdy.
Öz göbegimi özüm kesmeliidim...

“Meniň aýdýan zatlarymyň ýarysy manysyz,
ýöne men olary zynharlaýan zatlarymyň galan
ýarysynyň saňa ýetmegi üçin aýdýan» –bu seň özüň, Jebran!

Belki, meniň aýdýan zatlarymyň barysy manysyzdyr,
ýöne men saňa düşünjek bolýan...

Asylkysyny aýtsam, men owalda-başda adama uýdum,
adama ynandym, adam diýip ýkyldym,
Jebran! İçden hem daşdan adam diýip kän gygyrdym.

Aýdymymam adam, agymam.
Sowal köküni gönderenimem, ýüzlenenimem.
Belki, men diňe saňa däl, tutuş adamzada ýüzlenendirin...

Adam,
sen özüňi oval-ebetde
tanamadyň, tanajagam däl ýaly.
Balyk deýin, urnup ýatan sebetde,
owsundym men saňa suwly käl ýaly.

Darkaş gurup ýollarynda zeminiň,
kä sarwan sen, kä shaňny pes padymam.
Ilki aga, soňra gara emenip,
Arşa-kürse dawa saldyň ýadaman.

Ýene typyp gaçyp soňky shaýy deý,
poluň jaýrygyna tigirlenen kim;
bir-biregi yzlap goňur aýy deý,
derisi sypyrlan, ogurlanan kim?

Aman-amam, aman başdan-aýaga,
durky-durmuşyňa galpmykaň sen?
Bagry badaşanmyň töñňä, taýaga,
jeňni-jedel bile alpmykaň sen?

Men saňa güleňde ynandym çyndan,
ýumruk iýdim urşanyň aralap;
gyssanaňda, gyşaraňda ýoluňdan,
soň ýene aglaňda bagryň paralap...

Zer-zerbap beslenip, ýamanyň pisläp,
diýeniňde: "Degmedige degmerin",
ynandym men saňa gowulyk isläp,
galdyňmy ýa ýolaýyrtda eglenip?!.

Adam,
nirede sen, mendemi-onda?
Seni sorag salyp gideýin kanda?
Yryldym sen diýip, seni apalap,
ynanasym geldi ynam synanda!..

Ondan, mundan... ynamym syndy diýip,
göwnüm geçdi diýip, tutuş adamzada ynanman bolmaz,
tutuş barlykdan sowap bolmaz. Beýtseň, bite gahar edip,
ýorgan otlan ýaly bolarsyň.

Aýry-aýrylykda alaňda çig süýt emen adam,
aýry-aýrylykda alaňda özüne ynamy,
ykrary kemen adam umumylyka adamzat ähline degişli.
Ol umumy adamzat paýhasyna dahillylyk derejesi bilen beýik!
Seniň paýhasdan ýaşyl ýalyn bolup ýanşyňa
gözüm gidýär, Jebran! Belki, menem şeýdip ýanaryn.
Arman, ýaş süýeklerim heniz paýhas şöhlesiniň
astynda kakan däldir-de, tutasyp bilmän,
tüsseläp durandyr.
Diňe meniň däl, kän-kän men tetellileriň suwlaň
süýegi paýhas guruganlygynyň
yetmezliginden ejir çekyändir. Ýanyp bilyän däldir...
Bilyän, men seni öz telper pikirlerim bilen,
oglan oýlarym bilen kiçeldýän, Jebran!
Ýok, galat diýdim, asla beýle däl.
Men seni kiçeldeýin diýsemem kiçeldip bilmerin.
Gaýtam özüm kiçelerin.

“Hudaýyň ilkinji serine gelen pikir Perişde hakynda,
ilkinji diline gelen söz bolsa adam bolupdyr» –
bu seniň paýhas ýalnyň alysdan görünýän ýalkymy!
Aslyýetinde, Perişde bilen adam aralykda bir ýakynlyk,
birem daşlyk bar, çenim çen bolsa.
Menem başda özümi perişdedirin öýtdüm.
Adamlaryň ýüzüne perişde pækligi bilen seretdim.
Perişde ýüregi bilen söýdüm.
Perişde kibi asmana-asmana göterildim.
Uçdum! Birden-birden bularyň bary düýş bolup çykan ýaly boldy...

Eýsem, düýşmüdikä? Diňe şolmudyka?
Aslynda men özümiň oglan düýşlerimiň aşygy.
Ol düýşler meniň binýadym, berkim.
Gollarymy galgadyp, al-asmana galar giderdim.
Isledigimçe uçardym, isledigimçe belende göterilerdim.
Ine, indi seredip otyryн welin,
haçandan bări uçmandyryн,
göterilmändirin gözüm galan asmana.

Öñki göterilenlerimem ýalan ýaly. Aýtsam, hiç kim ynanmajak ýaly
Aýtmasam – armanym içime syganok. Ne aýdyp bilyän, ne aýtman.
Gynanmak gynandym. Onsoň ýene düýş gördüm,
düýşümde-de şol gaýgy: nädip uçup bolarka diýyän.

Bir görsem, ganatlarym döwük, gara-gana bulaşyp ýatyr.
Bu kimiň işi diýip, sessiz gygyrdym. Ahy-nalam içime doldy.
Gözlerim ganguýma, saçlarym syh-syh bolup galdy.
Bu ne ahwalat diýip, öz-özüme sorag berim.
Duşman diýlen çenimden ejiz çykdymy?
Dost diýlen ýanymdan çekildimi?
Indi ganatlarymyň öseri gümanymy?

Eýsem, men indi näme etmeli, Jebran?
Başy my daga-daşa urmalymy? Çöl-beewana çykyp gitmelimi?
Binamysyň gülküsi bilen gülmelimi?
Ýa-da bolmasa, ganaty gyrlanu-döwlen kän-kän perişdeler ýaly,

perişde pälimden yrak düşüp, şer işlere ulaşıp gitmeli mi?

Suw-sölsüz çölde galdym bir gezek.

Ýeke-ýalñyzam däl, özüm ýaly ylaýyk
otuz oglan bilen. Otuzyň biri bir ýana, beýlekilerem bir ýana.
Şol biriň egninde goşa ýyldyzy, aýagynda-da otuzyňka
garaňda ykjamrak aýakgaby bar,
egin-başam otuzyňka garaňda sypaýyrak,
gelsikliräk. Sözi rüstem.

Ylga diýse – ylgamaly, dur diýse – durmaly.

Otur diýse – oturmaly, tur diýse – turmaly.

Ana onsoň ilki saga, soň sola kowdy.

Soldan alyp saga, sagdan alybam sola kowdy.

Ýykylan haýsy, sürşen haýsy, tot-tozan,
epgek-ýalyn, gözler garaňkyrap, aýaklar çalşyp,
otuz halys durdy.

Dillener-dä biri ahyry:

– Bi nämüçin beýdýäň? Biderek ýere bir eýläk,
bir beýläk kowýaň, köseýäň?.. – diýip.
– Menem şeytdiler, menem şeýdýän! – Jogap şu boldy.

Ýeriň ýüzi ýazykly bendeden doly.

Olar öz öňlerinde-de, özgeleriň öňünde-de ýazykly.

Ýöne olar öz ýazyklary üçin özlerini däl-de,
owalda-ahyretde özgeleri ýazgarýarlar.

Nämemiş, olar owal beýle däl ekenler;
bir öwpümde göwünleri galypdyr,
bir öwpümde sütem göpüpdirler,
bir öwpümde kitüwdar bolupdyrlar,
şeyde-şeyde perişde pälden derek galmandyr.

Şondan ötri hem olar öz gören
ýamanlyklaryny özgelerden,
onda-da perişde ganaty bekemedik çagalardan
çykarypdyrlar, içlerini sowadypdyrlar...

“Öldürilen üçin onuň özünüň ganhor däldigi şandyr» –

bu seň özüň, Jebran!
Şeýlemikä eýsem? Adamzat hemiše ölmejek bolup
öldürdi dälmi näme? Elini gana bulanyny,
haku-nähak gana galanyny hemiše özüniň öldüriljek bolnanlygy
bilen aklamadymy? Belki, sen mamlasyň.

Adam kowmuniň bar ýalňyşy
şundan başlanýandyr, meger.
Munda gana galyp galandan,
gana galman giden müň
paý gowudyr, belki. Herhal,
adamzat ähliniň olmezlik üçin öldürmegi
adat edinenligi çyn. Goý, elini gana bulasyn,
boýa-boý gana çümsün, ýöne özi galsyn,
döwran süpsün. Aýylganç, şeýle dälmi?
Adat-da! Dogry, adam her kysmy
akyl-ýörelgelere gezek gelende
ejiz-biçäre däl. Duran ýerinden esliň
ýarsyny taslap, goltugyň garpyzdan-gawundan
doldyr goýbär. Aýdaly, o dünýeli gürrüň...
Aýdan-diýen bor, bu dünýede pylan etseň,
o dünýede pylan bor, dowzah azabyny görersiň we ş. m. ler.
Emma özi aýdanyna ynanýan däldir. Gijesi-gündizi ýok, günä
gümradyr...

Öldürmejek bolup ölüm,
ölenimi bilmeler.
Gelip dildiler jigerim,
ýaralarmy duzladylar.

Itermejek bolup gitdim,
goýny garly belentlikden.
Dalaşdylar dagdan itip,
bir-birin gazalap süñk deý.

Öldürmejek bolup ölüm,
öldüpjeck bolup öldüler.
Men öldüpmän gaýdyp geldim,
öldürenler gelmediler...

Huw-hak, ynançda, ykrarda şeýle: kast eden
pes bolmaly, gazanyň özi düşmeli, ýakanyň
özi bişmeli. Emma şonda-da öldürmejek
bolup olýänden olmejek bolup öldüpýän kän.
Gahar ýesirliginden çykyp bilmeýän kän.

Perişde ganatym össün diýseň, perişde
päline berilmeli. Köñülde-de, köçede-de
ýagşylyk ýsgyna ýykylmaly. Ýamanlyga berlen
ýanar, öserin oda berer – şu meniň ynanjym.
Men şol ganat üçin öser nemi bolaryn, öser
demi bolaryn, Jebran! Gyrylmadyk ganatlary
berkiderin, taplaryn.

Olar asman zarbyny görerler, asman
zarbyndan zarlamazlar. Päklik ýesirleriniň
kalbyna perişde ganatlarymy ýaýyp girerin,
gaýdybam çykman – şu meniň ynanjym.

Men olary asmana götererin, ýerde gyrmýldap
ýören şeýle-de kän... Bize asmana galmak gerek, Jebran!
Göwünleriň asmana galmagy gerek! Päklik bilen
galmagy gerek! Elbet, päklik käte gama batyrýar,
gussa gaplaýar. Päk bolsaň,
jowur ak köýnek ýaly, ýanaşanu-galtaşan
zadyň gara tegmili galýar. Gara balak ýaly,
gara ýalpyldy bolup, garalyklary yüzüne alman
gidip bolanok... Sen güýzde ähli gam-gussaňy
ýygnap, öz bagyňda jaýlapsyň.

Aprel gelipdir, bahar toprak bilen nikalaşypdyr.
Seň bagyňda hiç kimiňkä meñzemeýän ajaýyp
güler ösüp ýetişipdir. Goňşular gülüñi göpmäge
gelipdirler we... “Ýere tohum sepilende,
öz bagymyzda eker ýaly, şu gülüñ tohumyndan
bize-de ber» diýipdirler. Seň gülzarlygyňa men-de
höwesgär, Jebran! Ýere tohum atylanda,
şonda menem seň gülüňden ekeýin, maña-da tohum ber?!. .

Çünkü,

şowhunyň ogly däl men,
şagalaña ýaran däl,
meý-meslikden, peslikden
şat günlere daran däl.

Aýdanyma-diýenime
ýylgyrsalar ýalandan,
özüm aşar giderin
ýalan atly alaňdan.

Hergiz zynharlap diýjegim:
şowhun etmäň ýok ýerden!
Ýalan şowhun şatlygyň
degresinde agydyr:
yük ýykylyp ýolda galar
maýrylanyň inerden,
inerden galjak ýalñyz zat –
ýükdüp, owsar bagydyr!

Iner armany meniň
armanymdyr owaldan.
Meger, şondan aýdymym
agy bolup doguldy
hem ýaň salyp alysa,
sökdi bogun-bogundan.
Agy ahy-zar üçin däl,
alsyn aslyn dogumdan!

“Geldi, saçak başyndan ýer berdim, çörek iýdi,
şerap szuzdi, gidende bolsa,
seňrigini ýygryp, gülüp gitdi» – bu seň özüň, Jebran!
Elbet, soň ol gülüp giden ýene gelipdir, ýene çorejik
tamşanjak, şerap szujek. Emma sen ony yzyna
it salyp kowupsyň. Bu gezek saňa perişdeler
gülüpdirler – bu seniň paýhasyňdan nur, Jebran!
Belki, bu ahwalat biziň umumy ahwalymyzdyr?

Biz bir-birege gülki bolmajak bolup, perişdeler

ähline gülküdiris, belki? Bir-biregiň ýanynda
kiçi bolmajak bolup, barha we barha kiçelip,
ownap barýan bolsak bildikmi? Eýsem,
perişdeler beri gulyärmikä bize?

Biziň halymza bizden beter gyýylýan
bolmasyn olar birden? Aglaýan bolmasynlar
birden? Kiçiden ýykylmajak bolup,
uludan ýkylyp ýören adam-a biz aslynda.
Adamzat ahwalaty bi, asylky ahwalat!

Men sözümi diýdim,
Jebran,
beslemedim, bezemedim,
şakur-şukur jäjek dakyp,
beýik häzirki zamanyň
ýylmanak jäçleri bilen;
şahu-gedaň ganyn soran
şalyklaň täçleri bilen.

Men sözümi bezemedim,
beslemedim aslynda...
Agy bezelýän däldir,
agyr agydyr agy,
ol jäjekler, jäçler däl,
ýa-da ok-naýza däldir,
bagra gezelyän däldir.

Ol agydyr aslynda,
agyr zemin agysy!

Mundan aglap gidip bor, aglap gitmänen bor.
Aýdaly, gülüp gidip bor. Ýone o gülki ýalan gülküdir.
Adam düneden gidende, jan jesetden aýrylanda, goý,
ol çaganyň jany, ýaş-juwanyň jany,
garry-gurtynyň jany bolsun, bary bir jandyr,
gelşik üçin aglanýan däldir.
Häkibir gitdi diýlip ses edilýän däldir.

Adam ömpüniň ahyrynda aglygy üçin aglanýandyr.
Biz juda kän sakyrdáýarys, juda kä gulyärис.
Emma biz mydama aýtmaly zady,
aýdasymyzyň gelýän zadyny aýdyp bilmän ýaňraýarys.
Aglamajak bolup gulyärис.

Şol soňky mütdetde, öz ýakynymyzy egne
alanymyzda welin, iç-içimize sygman aglaýarys.
Göýä, bu pursat bize aglamak üçin berlen puryja ýaly...
Adam diýleni bir ýazykly bende owalynda.
Ýazygy ýetik. Azyk hالتاسىنى ýazykdan
dolduryp bogupdyr-da, başynyň aşagynda goýupdyr.

Eýsem, oña şeýdipdir diýip gargap bolarmy?
Bedroy sen, betbagt sen diýip bolarmy?
Ýassananyň ýazyk diýip bolarmy?

Elbet, ýazyk iýip adam,
bedroy bolmuş baş beter.
Ýazykdarlar bir-biregi
islendik gorpa iter.

Barybir men olara
gargap ötüp bilmerin,
sargap ötüp bilmerin
hemem goýup giderin,
kän-kän ärler mysaly,
içi agyr hümmüldili,
agyr zemin agysyn!

Aňylardan, alyslardan, asyrlardan
gelýän aga ses goşup, kakabaşmy,
bibaşmy, boşmy... diýip öz-özümi owsarlaryn.
Ýürekden gülerin, ýürekden aglaryn.
Ýeke gün, ýeke hepde, ýeke aý, ýeke ýyl
ýaşaryn, ýone ýürekden ýaşaryn, şeýderin, Jebran!

Gury gidenler kändir,
çakyň hem çeniň däldir

Gurudyr munda bilseň,
hana sygmaz derýalar.
Adam bary ber-başagaý,
gelip-geçip barýalar...

Gury-gurak derýalaryň
kän-kän güzeri bardyr.
Asly bedew bedewiň
bedew gezeri bardyr.

ýollar ally-aýlawly,
biliň üzeri bardyr.
Ölmezden öñ ölenleň
dirä dözeri bardyr.

Dirilik üçin agy
tüýs perýatdyr, tüýs zardyr.
Dirilik üçin dagy
gerdende çeken – bardyr!

Abla, adam, agla dirilik üçin,
ýüzüň gözýaşa ýuw,
günäden ýülün!
Munda bar bolmagyň ýalñyz ýoly şu,
aldama öz-özüň
ýalandan gülüp...

Gep mende däl. Meniň gaharymda,
gaýgymda-da däl. Belki, sende-de däldir, Jebran!
Gep umumy adamzatda, umumy derdi-belalarda!
Adamyň bikemallygynda, belki-de!?
Aýratyn alnan adamyň däl, adamzat ähliniň
bikemallygynda, belki-de? Ýok, men dünýäni
düzederin diýemok. Senem beý diýensiň öýdemok.
Meger, el bilen düzedilýän zadam ýokdur...

Emma adamzat döräli öz-özünden nadyl,
öz bikemallygyndan nägile. Dogry, oña käte
düneden nägile-de diýýärler, ondan-mundan

kinedar diýip töhmetem atýarlar.

Bular düşünmezligiň, aamlygyň nyşanydyr, belki-de...
Mysaly daşdan gözlemäli, sen näme için
dünýeden nägile bolmaly, il sen bolup bilenok!
Men näme için ondan-mundan kinedar bolmaly:
men onuň ýagdaýyna-da, munuň
ýagdaýyna-da aňryýany bilen ýetik!

Jowrandym men, Jebran,
jowranmadym, ýok...
Döwdüler, çapdylar,
owranmadym, ýok!

Çünkü meniň ruhum –
başym-aýagym,
aýdymym hem agym,
hasam-taýagym
ozal pæk güzerden
almyş yzgaryn,
şoň üçin meň
pæklik golun çyzganym!

Bazarda öz kellelerini torba salyp barýan
akyldarlary gördüm, olar: "Akyl alan-how!
Akyl satylýar!"» diýip gygyrýarlar... Haýp,
akyldar pahyrlar öz hajatlary
üçin gara başlaryny bazara salýarlar...

Şeýdip ýüreklerine giňlik saljak bolýarlar –
sen muňa näme için geň galýaň, Jebran?
Bilýän, bazaryň bazar bolýandygyna,
onda hemme zadyň akyldan gymmatdygyna,
akyldan geçgeldigine, akyldan
gerekliigidigine sen menden baş beter beletsiň.

Ýöne men başga zada geň galýan:
biz ikimiz bazara kelledenem beterini –
ýüregimizi alyp çykan ýaly-la? "Ýurek alan-how!"

Arzan ýürek! Ýyly ýürek satylýar-la-how!» diýip
gygyrýan ýaly-la? Biz näme üçin beýdýärkäk?
Öz hajatlarymz üçinmi?

Ýa şol ýumruk ýalyjak ýürege giňlik bermek üçinmi?
Haýsysy üçin, Jebran?!.

Aşgabat, oktýabr, 1991. Poemalar